

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามามีบทบาทอย่างสูงในการดำเนินธุรกิจภาครัฐและเอกชน โดยนำระบบสารสนเทศ (Information System) ที่เหมาะสมกับกิจการมากที่สุดมาใช้จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 และนโยบายรัฐบาลที่จะมุ่งเน้นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน โดยในส่วนของภาครัฐจะเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้ เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานในภาครัฐให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการบริหารการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดคุณประโยชน์สูงสุด อันจะส่งผลให้ภาครัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสนับสนุนภาคเอกชนให้มีความแข็งแกร่งและร่วมกันพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 1 และ 22 ตุลาคม 2545 เรื่อง การดำเนินการจัดซื้อในรูปแบบการประมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (กรมบัญชีกลาง, 2545)

การเริ่มดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 ให้กระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง เริ่มดำเนินการจัดซื้อพัสดุและครุภัณฑ์ในรูปแบบการประมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยให้จัดซื้อในรูปแบบ e-Auction อย่างน้อย 1 ราย ภายในเดือนธันวาคม 2545 รายงานความก้าวหน้าในระบบดังกล่าวให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีทราบทุก 3 เดือน ตั้งแต่เดือน มกราคม 2546 เป็นต้นไป แต่มีข้อจำกัดในการดำเนินการ จึงให้ดำเนินการสำหรับราชการส่วนกลางก่อน โดยกรมบัญชีกลางจะเป็นศูนย์สนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่ส่วนราชการ โดยทดสอบระบบกับหน่วยงานนำร่อง จำนวน 6 แห่ง คือ สำนักงานประมงกรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน ซึ่งทั้ง 2 กระทรวงเป็นกระทรวงใหม่ยังไม่มี ความซับซ้อนในการทำงานมากสามารถใช้ระบบนี้ได้ทันที เพราะฉะนั้นระบบใหม่จะเป็นระบบที่ใช้ควบคุมการเงินของประเทศการเบิกจ่าย การประมูลงาน การจ่ายเงินผู้ที่มาจัดซื้อจัดจ้างกับรัฐบาลจะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ทั้งหมด เพื่อลดปัญหาคอร์รัปชัน และสามารถมีตัวเลขไว้เปรียบเทียบว่าประสิทธิภาพในการบริหารเงินของแต่ละหน่วยงานมีประสิทธิภาพ

โปร่งใส มีตัวเลขสำหรับใช้ในการวางยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาได้ ในโอกาสต่อไปจะทำให้ระบบการบริหารราชการทันสมัยขึ้นโดยสนับสนุนระบบ e-Procurement ให้มีกระบวนการดำเนินการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากในการจัดหาพัสดุแบบเดิมมักเกิดความล่าช้าในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงาน และเมื่อได้นำระบบมาใช้ จึงจำเป็นต้องมีการจัดฝึกอบรมหัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้าฝ่ายพัสดุของทุกส่วนราชการ ให้มีขีดความสามารถและสร้างระบบจิตใจที่ชัดเจนให้แก่เจ้าหน้าที่พัสดุ ที่สามารถจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการในระยะเริ่มต้นให้ส่วนราชการใช้บริการของผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Market Place Service Provider) ของภาคเอกชนซึ่งกระทรวงการคลังเป็นผู้คัดเลือก และมีมาตรการป้องกันการมีส่วนได้ส่วนเสีย อันจะนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ขายรายใดรายหนึ่งของผู้หน้าที่ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ในช่วงแรกของการดำเนินการให้ใช้ประกาศกระทรวงการคลัง ตามที่ได้เสนอไปชั่วคราวก่อน และในระยะต่อไปให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เร่งดำเนินการประสานงานกับกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีฐานข้อมูลที่จะสนับสนุนให้ภาครัฐสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทำเนียบรัฐบาล, 2545)

ในการดำเนินการตามระบบที่ได้กล่าวมาข้างต้น ๆ ได้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมในด้านคอมพิวเตอร์และระบบการประมวลผล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีทักษะ และความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประสบกับปัญหาไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระบบการทำงานที่มีความซับซ้อนและยุ่งยากในเรื่องของการใช้มาตรฐานรหัสสินค้าและบริการภาครัฐ(Government Product and Service Code : GPSC) เพื่อใช้เป็นรหัสพัสดุมาตรฐานสำหรับส่วนราชการทุกส่วนราชการทั่วประเทศจะใช้เหมือนกันหมดเมื่อเข้าสู่ระบบ GFMS ในการจัดหาสินค้าหรือบริการไม่สามารถขอสินค้าหรือบริการได้ก่อน ทำให้ได้สินค้าและบริการที่ไม่มีมาตรฐาน เนื่องจากผู้ที่ประมูลได้มักจะเสนอราคาต่ำเพื่อขายสินค้าให้ได้ การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งานกับบุคคลที่มีประสบการณ์ในระบบเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านการพัสดุ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับระบบ e-Government Procurement: GP อย่างใกล้ชิด เจ้าหน้าที่พัสดุที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลัง ที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนปัญหาในการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของ

รัฐบาล เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถ การขยายวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในส่วนราชการที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.3.2 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.3.3 เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับหน่วยงานราชการในส่วนภูมิภาคนำไปวางแผน เพื่อปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

1.4 นิยามศัพท์

เจ้าหน้าที่พัสดุ หมายถึง เจ้าหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุหรือผู้ได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติเกี่ยวกับการพัสดุ

การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วยวิธีการซื้อหรือการจ้างแต่ไม่รวมถึงการจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษที่สามารถทำได้ตามระเบียบอื่น โดยกำหนดให้ผู้เสนอราคาแข่งขันกันเองด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ภายในระยะเวลาและ ณ สถานที่ที่กำหนด.โดยไม่เปิดเผยตัวเลขที่มีการเสนอราคา (Sealed Bid Auction)

ระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การนำระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ปฏิบัติงาน ได้แก่การตกลงราคา การสอบราคา การประกวดราคา และการจัดซื้อแบบออนไลน์ (on-line) รวมถึงการลงทะเบียนบริษัทผู้ค้าและการทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

e-Procurement เป็นระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการให้บริการที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ เช่น การตกลงราคา การสอบราคา การประกวดราคาและการจัดซื้อรวมแบบออนไลน์ รวมถึงการลงทะเบียนบริษัทผู้ขาย การทำ e-Catalog รวมถึงการทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อที่เป็น Web Base Application เพื่อให้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ ใช้ระยะเวลาอันน้อยลงได้สิ่งของที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม เพิ่มความโปร่งใสและสามารถติดตาม ตรวจสอบกระบวนการทำงานได้ ทำให้เกิดความยุติธรรมต่อภาครัฐกิจ และยังเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้ขาย

e-Auction หมายถึงการจัดหาพัสดุซึ่งเกิดจากความต้องการจัดซื้อพัสดุในปริมาณมาก (Demand Aggregation) ทำให้คำสั่งซื้อที่มีมูลค่าสูงจนสามารถจัดการประมูลได้ราคาของสินค้าที่ทำการประมูลประเภทนี้จะเกิดจากการเสนอราคาแข่งขันของผู้ขาย ในแต่ละครั้งด้วยการประมูลผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการทำการประมูลแบบ e-Auction ตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์จะต้องเป็นผู้จัดการประมูลที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านนี้มาทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการประมูลและให้คำแนะนำในการจัดซื้อ

e-Shopping คือ การซื้อพัสดุด้วยวิธีตกลงราคา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่มีมูลค่าไม่สูงและมีความซับซ้อนไม่มาก

e-Market Place Service Provider หมายถึง ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการประมูลและเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย รวมทั้งจัดหาผู้ขายสินค้าเพิ่มเติมผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีศูนย์กลางการติดต่ออยู่ที่เว็บไซต์ของตลาดกลาง